

SISÄMINISTERIÖ

LAUSUNTO

18.2.2016

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI ULKOMAALAISLAIN MUUTTAMISESTA

Ulkomaalaislakia esitetään muutettavaksi Suomen kansalaisten osalta siten, että Suomen kansalaisen perheenjäsenen oleskeluluvan myöntäminen perhesiteen perusteella edellyttäisi toimeentuloehdon täyttymistä. Lisäksi Suomen kansalaisen perheenjäsenelle myönnettäisiin oleskelulupa perhesiteen perusteella vain ulkomailta haettuna.

Tässä lausunnossa Familia ry ottaa kantaa esitetyihin muutoksiin kahden kulttuurin perheiden näkökulmasta. Muilta osin viittaamme Väestöliitto ry:n lausuntoon, jonka järjestöemme myös on allekirjoittanut.

Kahden kulttuurin perheissä toinen puolisoista on syntynyt Suomessa ja toinen ulkomailla. Tällaisia perheitä oli vuoden 2014 lopussa Suomessa yli 70 000, ja niiden määrä on viime vuosina kasvanut noin 3000 perheellä vuosittain. Jos lakimuutos hyväksytään, se koskettaa kaikkia sellaisia kahden kulttuurin perheitä, joissa suomalaisen puoliso on muu kuin EU- tai ETA-maan tai Sveitsin kansalainen. Suomalaisten miesten nykyisistä ulkomaalaisista puolisoista heitä on noin 60 % ja naisten puolisoista noin 43 %. Suomessa asuvien kahden kulttuurin perheiden lisäksi ehdotetut muutokset koskisivat suurta joukkoa paluumuuttoa suunnittelevia ulkosuomalaisia, joiden lapset ja/tai puoliso ovat kolmannen maan kansalaisia.

Lakiluonnoksessa Suomen kansalaisia koskevien muutosten perustelut ovat erittäin niukat. Niiden vaikutuksia ei asiallisesti ottaen arvioida lainkaan, lukuun ottamatta vaikutuksia Suomen edustustojen työtehtävien laatuun sekä irrallista heittoa ns. lumeliittojen ehkäisemisestä.

Familia ry katsoo, että ehdotettuja muutoksia ei tule toteuttaa. Tämän tueksi haluamme nostaa esiin seuraavat näkökulmat:

Perhe on kotoutumisen voimavara

Lakiluonnoksessa mahdollisuuksia yhteiseen perhe-elämään Suomessa esitetään rajoitettavaksi kotoutumisen edistämiseksi. Kuitenkin perhe on kotoutumisen tärkeä voimavara. Suomalaisen puolisona Suomeen muuttaneen kotoutumista tukevat tehokkaimmin kontaktit suomalaisiin, sosiaaliset verkostot, mahdollisuudet työllistyä omalle alalleen sekä suomen kielen oppiminen. Erityisesti kahden kulttuurin perheissä puoliso ja puolison verkostot ovat itsessään kotoutumisen tukijalka. Sen sijaan ei ole olemassa näyttöä siitä, että suomalaisen puolison tulotasolla olisi erityistä merkitystä ulkomaalaisen puolison kotoutumisen onnistumiseen.

Eriarvoisuus kasvaisi

Mikäli turvattu toimeentulo määriteltäisiin lakimuutoksen jälkeenkin maahanmuuttoviraston nyt soveltamien euromäärien mukaan, esimerkiksi puolison oleskeluluvan edellytyksenä olisivat vähintään 1700 euron nettotulot kuukaudessa. Mahdollisuus perhe-elämään Suomessa riippuisi sosioekonomisesta perhetaustasta, sukupuolesta, asuinpaikasta ja ammatista. Muutosten eriarvoistava vaikutus kärjistyisi esimerkiksi uusperheissä, joissa suomalaisella puolisoilla on huollettavanaan lapsia aikaisemmasta liitosta. Myös ulkosuomalaisilla, joiden lapset ja/tai puoliso ovat kolmannen maan kansalaisia, olisi muita suomalaisia heikommat edellytykset palata Suomeen.

Tiukka euromääräinen toimeentulovaatimus ei ota huomioon naisten ja miesten välisiä eikä alueellisia tuloeroja, ei myöskään alueellisia eroja elinkustannuksissa. Myös eri elämäntilanteiden (opiskelu, osa-aikatyö, perhevapaat, työkyvyttömyys, eläke jne.) vaikutus jää huomiotta.

Myös ehdotettu muutos, jonka mukaan Suomen kansalaisen perheenjäsenelle myönnettäisiin ensimmäinen oleskelulupa perhesiteen perusteella vain ulkomailta haettuna, lisäisi perheiden kustannuksia ja vaikeuttaisi perhe-elämää.

Koulutettuja nuoria ja perheitä menetettäisiin ulkomaille

Kahden kulttuurin liitot saavat usein alkunsa ulkomailta opiskelun tai työskentelyn seurauksena. Opiskeluaikana tai työuran alussa vaaditun tulotason saavuttaminen ei useinkaan onnistu. Tällöin ulkomailta elämäkumppanin löytäneet suomalaiset jäisivät asumaan tai muuttaisivat perheineen pysyvästi ulkomaille. Suomi siis menettäisi ulkomaille kilpailukykynsä kannalta tärkeitä nuoria, koulutettuja ja kansainvälisiä suomalaisia ihmisiä ja heidän puolisoitaan. Ehdotetut muutokset toimisivat vastoin jopa Sipilän hallituksen oman strategisen ohjelman maahanmuuttopoliittisia tavoitteita, joissa tuodaan esiin kilpailu ulkomailta opiskelevista suomalaisista nuorista.

Lisäksi on huomattava, että myös kahden kulttuurin perheiden lapset ovat kielitaitoisia, kulttuurien välissä luontevasti toimivia suomalaisia tulevaisuuden osaajia, joiden pysyminen Suomessa on suomalaisen yhteiskunnan etu.

Familia ry

Lisätietoja: Tarja Monto, toiminnanjohtaja, tarja.monto(at)familiacub.fi, 050 4335411

Familia ry on vuonna 1988 perustettu uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton kansalaisjärjestö. Se kokoaa yhteen monikulttuurisuudesta kiinnostuneita syntyperäisiä suomalaisia ja eri maahanmuuttajaryhmiä yli kieli- ja kulttuurirajojen. Päämääränä on edistää yhdenvertaisuutta ja syrjimättömyyttä suomalaisessa yhteiskunnassa sekä ehkäistä ennakolta rasismia ja syrjäytymistä. Familia on yksi monikulttuurisuustyön uranuurtajista Suomessa ja kahdensuuntaista kotoutumista tukevan toiminnan edelläkävijä.

Familia ry:n hallinnoima ja RAY:n rahoittama kahden kulttuurin perheiden Duo-hanke (2013-2016) tarjoaa valtakunnallista toimintaa, vertaistukea ja neuvontaa Suomessa asuville kahden kulttuurin pareille, joiden määrä on yli kolminkertaistunut kahdessa vuosikymmenessä. Duo myös julkaisee ja tuottaa tietoa kahden kulttuurin parisuhteen, perheen ja vanhemmuuden erityispiirteistä sekä tukee, neuvoo ja kouluttaa eri alojen ammattilaisia.